

УДК 37 477+(470+571))

БАЗАЛУК О.О.

доктор філософських наук, професор,
Заслужений працівник освіти України,
професор кафедри філософії
Переяслав-Хмельницького державного
педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
bazaluk@ukr.net

КОСМІЧНА ОСВІТА: ФОРМУВАННЯ ПЛАНЕТАРНО-КОСМІЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Розглянуто основні етапи становлення космічної педагогіки. На основі сучасних досягнень нейронаук, психології, космології і філософії автор аргументує актуальність космічної освіти та її перспективи у світових освітніх моделях. Досліджуючи місце психіки людини в масштабах Землі і космосу, етапи її еволюції в структурі Світобудови, автор закладає більш досконалу науково-філософську основу космічної освіти. Формулюються: предмет, об'єкт, мета, завдання та методи космічної освіти. Предметом космічної освіти є цілісний процес формування і спрямованого розвитку як окремо взятої психіки, так і сукупності психик - псіпростір. Об'єкт космічної освіти - перманентний розвиток розумної матерії Землі. Визначено мету космічної освіти - формування планетарно-космічної особистості. З точки зору автора планетарно-космічна особистість - це гармонія розуму, душі і тіла, яка спрямована на реалізацію внутрішніх творчих потенціалів психіки задля еволюції розумної матерії в масштабах Землі та космосу. Характеристики планетарно-космічної особистості постійно удосконалюються і виступають як зразок (ідеал) космічної педагогіки, як образ людини майбутнього. Космічна педагогіка, використовуючи весь потенціал і мистецтво виховання і навчання, покликана втілювати в нових поколіннях психик основні характеристики образу людини майбутнього, формувати планетарно-космічну особистість яка ефективно самореалізується задля перманентного розвитку розумної матерії.

Ключові слова: космічна освіта, космічна педагогіка, психіка, планетарно-космічна особистість, образ людини майбутнього, розумна матерія, псіпростір.

Вперше ідею про необхідність розробки космічної педагогіки обґрунтував відомий російський педагог Костянтин Миколайович Вентцель (1857-1947). У роботах «Ідеальна школа майбутнього і способи її здійснення», «Педагог майбутнього», «Релігія творчого Життя», «Про проблему космічного виховання», «Нотатки про космічне виховання», «Промені світла на шляху творчості», «Філософія творчої волі» та ін, написаних на початку ХХ століття К.Н.Вентцель виділив і аргументував основу космічного виховання - природну єдність особистості яка виховується з життям всього безмежного космосу. За К.Н.Вентцелем: вища мета педагогіки - виховання особистості, яка усвідомлює себе Громадянином Всесвіту: «Треба навчити дитину спочатку відчувати себе частиною маленького доступного їй для охоплення свідомістю куточка природи, Космічна освіта: формування планетарно-космічної особистості

частиною поля, ліса, поступово розширюючи той клаптик землі, під яким вона сприймає себе як одне ціле з природою, до розмірів Землі як планети, а звідси вже роблячи перехід до сонячної системи, до зоряної системи, яка є складовою нашого всесвіту, і до безбережної системі всесвітів, що охоплюють весь безмежний Космос» [Вентцель, 1993, с.162].

Основні положення космічної педагогіки К.Н.Вентцеля вивчалися, аналізувалися й розвивалися відомими російськими фахівцями: М.В.Богуславським, Б.В.Ємельяновим, Н.В.Кеберле, Г.Б.Корнетовим, Ю.В.Лопуховою, Т.А.Петруніною, Г.А.Репіною, Н.В.Самойліченко, М.Е.Стекловим, К.Є.Сумнітельним, Т.П.Толмачовою, І.А.Феодуловою, Є.В.Чмирьовою та ін.. Глибоке і всебічне дослідження генези ідей К.Н.Вентцеля як основоположника космічної педагогіки здійснила в дисертаційній роботі, монографії та циклі статей Ірина Михайлівна Пушкіна [Пушкіна, 2007]. Свою лепту в розвиток космічної педагогіки внесли українські дослідники: Л.А.Алексєєва, Р.О.Додонов, Д.Е.Мурза, Ф.В.Лазарев, В.М.Таланов та ін [Образование как планетарное явление, 2011].

Аналізуючи генезис ідей космічної педагогіки К.Н.Вентцеля, І.М.Пушкіна встановила [Пушкіна, 2007, с.3]:

1. Основними передумовами виникнення космічної педагогіки К.Н.Вентцеля є філософія російського космізму, інтенсивний розвиток вітчизняної науки і техніки, соціокультурне середовище кінця ХІХ - початку ХХ ст., в якому працював педагог. Найвідомішими представниками російського космізму є: Д.Л.Андрєєв, В.І.Вернадський, К.Н.Вентцель, О.І.Реріх, М.К.Реріх, В.С.Солов'єв, Н.Ф.Федоров, К.Е.Ціолковський, О.Л.Чижевський, П.А.Флоренський та інші. Російські космісти поставили цілий ряд глобальних питань: про місце і роль людини в Космосі, про сенс людського буття, про її цілі і шляхи їх досягнення, про взаємозв'язок макрокосмосу і мікркосмосу, про відповідальність розуму за створене Богом і перетвореним людиною.

2. Космічна педагогіка К.Н.Вентцеля являє собою інтегративне вчення, що базується на ідеях єдності, взаємозв'язку, цілісності та коеволюції людини, людства, природи і Космосу (основні ідеї філософії російського космізму), виховання моральної, вільної, незалежної, самобутньої особистості (центральна ідея теорії вільного виховання), розкриття і розвитку творчих сил дитини (головна ідея теорії розвитку особистості), космічного виховання (провідна ідея космічної педагогіки).

3. Космічна педагогіка К.Н.Вентцеля побудована на принципах антропо-космізму, культуросообразності, свободи і ненасильства, гармонії і виступає як науково-педагогічне явище. Методологічну основу космічної педагогіки К.Н.Вентцеля складають ідеї філософії російського космізму.

4. Основні ідеї космічної педагогіки К.Н.Вентцеля ідентичні провідним ідеям глобальної освіти як нового напрямку у світовій освітній політиці ХХІ століття. Ідеї космічної педагогіки К.Н.Вентцеля в контексті модернізації російської освіти і його змісту відображаються в розкритті глобальної

взаємозалежності, єдності і цілісності системи «Людина - Суспільство - Природа - Космос», відкритті логіки розвитку цього взаємозв'язку, вивченні універсальних (космічних) законів, в становленні у підростаючої людини на базі цілісної картини Світу відповідальності за наслідки перетворень на Землі і в Космосі.

К.Н.Вентцель вважав, що основне завдання космічної освіти полягає «у піднятті Космосу на все більш і більш високі щаблі в його розвитку» [Вентцель 1993, с.202]. На думку Б.В.Емельянова, таке розуміння К.Н.Вентцелем завдань філософських підстав космічної педагогіки можна розглядати як «спробу застосування в педагогічній практиці філософсько-естетичної програми К.Е.Ціолковського, яка висвітлює фундаментальні проблеми людського існування, нерозривно пов'язаного з космосом: проблеми значення космосу як сфери існування космічних цивілізацій і предметно-перетворюючого впливу людини; проблеми сенсу і цілей історії та життя людини і основ її моралі; проблеми перевтілення людини в «нову людину» - хомо космікус, яка в кінцевому підсумку стане керувати Всесвітом» [Идеи космизма в педагогике и современном образовании, 2004, с.10].

У статті «Космічні орієнтири російської педагогіки» Б.В.Емельянов виділяє три основні варіанти російської космічної педагогіки [Идеи космизма в педагогике и современном образовании, 2004]:

1. Космічна педагогіка К.Н.Вентцеля, яку ми розглянули вище;
2. «Агні-Йога» («Жива Етика»), укладачем книг якої вважається Олена Іванівна Реріх (1879-1955). «Агні-Йога» увібрала в себе багато засадничих положень уявлення про людину, що існують у східній філософії. Один з основних принципів «Агні-Йоги» - безперервна і нескінченна еволюція духовності людини в єдності і гармонії з Космосом, суспільством і самим собою. «... Педагогіка «Агні-Йоги» - космічна педагогіка, яка стверджує, що Космос і Людина співвідносні. Космічний Розум вдосконалюється і розвивається так само, як розвивається людський розум. А Космічне Серце відповідає людському серцю. Як вища свідомість мешкає в серці людини, так і космічна свідомість мешкає в Космічному Серці, вбирає в себе всі накопичення і досягнення колишніх станів Космосу» [Идеи космизма в педагогике и современном образовании, 2004, с.14];

3. Третій варіант педагогічної теорії, орієнтованої на космос - це «Роза Світу» Данила Леонідовича Андрєєва (1906-1959). У цій філософській роботі Земля і людство вписані в космічні процеси боротьби Світлих і Темних сил. У спеціальній главі «Виховання людини облагородженого образу» Д.Л.Андрєєв спирається на три постулати комуністичного виховання: підпорядкування особистого загальному, дух інтернаціоналізму і устремління до майбутнього. Однак ці постулати у Д.Л.Андрєєва «очищені від марксистських ідеологем, їх однобічності та атеїзму. Їх нове тлумачення у вселюдському і космічному обсязі і призводить до виховання людини

облагородженого образу» [Идеи космизма в педагогике и современном образовании, 2004, с.16].

Однак за останні десятиліття науково-філософська база, яка використовується в організації та забезпеченні космічної освіти, істотно змінилася. Розглянемо космічну освіту через призму сучасної космологічної моделі «Еволюціонуюча матерія». У роботах: «Світобудова: жива і розумна матерія» [Базалук, 2005], «Філософія освіти в світлі нової космологічної концепції» [Базалук 2010], «Божевільна: першооснова життя і смерті» [Базалук 2011] і «Космічні подорожі - мандрівна психіка» [Базалук 2012] нами було здійснено аналіз досліджень у галузі нейронаук, психології, космології і філософії, та виявлено ряд важливих закономірностей актуальних для сучасного науково-філософського бачення космічної освіти.

По-перше, встановлено закономірний і якоюсь мірою зумовлений законами організації матеріального світу характер формування і розвитку психіки людини (нейронних ансамблів свідомості і підсвідомості) в масштабах Землі. У планетарній еволюції чітко проглядається наступне спрямоване розгортання молекулярних сполук:

макромолекули → біополімери → протеїноїди → протоклітини → прокаріоти → еукаріоти → адгезуючі клітини → нейрони → нейронна мережа → передсвідомість → нейронний ансамбль підсвідомості → нейронний ансамбль свідомості → комплексна робота психіки

По-друге, сукупність психік з різним ступенем внутрішньої досконалості утворює в масштабах Землі псіпростір, який проявляє себе в зовнішній діяльності – діяльності людського суспільства. Активність еволюціонуючого псіпростору в сукупності з матеріальними формами людської діяльності, в яких псіпростір себе частково реалізує, утворює в термінології В.І.Вернадського - ноосферу Землі.

По-третє, аналізуючи масштаб діяльності псіпростору Землі, а також цілий ряд інших визначальних характеристик, зазначених нами в роботах [Базалук, 2005; Базалук, 2010; Базалук, 2011; Базалук, 2012; Базалук, Владленова 2013], ми виділили людське суспільство в третій стан матерії - розумну матерію. Ґрунтуючись на космологічній моделі В.І.Вернадського «Еволюціонуюча речовина», в якій він, спираючись на масштабні геологічні дослідження Землі і навколоземного простору, виділив три стани матерії: косну, біокосну і живу речовину, ми запропонували нову, сучасну космологічну модель - «Еволюціонуюча матерія» [Базалук, 2005; Базалук, 2010; Базалук, 2012; Базалук, Владленова 2013]. У цій моделі жива матерія (жива речовина в термінології В.І.Вернадського) переходить в стан біорозумної матерії, а потім і розумної матерії, яка в масштабах Землі представлена людським суспільством.

По-четверте, з розроблюваної нами теоретичної моделі «Еволюціонуюча матерія» слідує, що розумна матерія існує не тільки в масштабах Землі. Її розвиток в масштабах Світобудови здійснюється більше 6 млрд. років, відповідно, людство (розумна матерія Землі) зі своєю

п'ятимільйонною історією знаходиться на самих ранніх етапах еволюції [Базалук, 2012; Базалук, Владленова 2013].

По-п'яте, події останніх десятиліть вказують на очевидний факт: розумна матерія Землі з планетарної сили переходить у стан космічної сили (освоєння навколишнього космічного простору, розвиток космічного туризму, допуск приватних корпорацій до космічної індустрії і тому інше) [Базалук, 2012].

Виходячи з перерахованих вище положень, сформулюємо визначальні характеристики космічної освіти. **Предметом космічної освіти** («освіта» (за В. Далем) йде від дієслів «утворювати» і «утворити» [Даль, 1989, т. II, 613, с. 613]) є цілісний процес формування і спрямованого розвитку як окремо взятої психіки, так і сукупності психік - псіпростору. **Об'єктом космічної освіти** – є перманентна досконалість розумною матерією Землі. У роботі «Світобудова: жива і розумна матерія» ми показали, що всі три з відомих сучасній науці станів матерії: косної, живої і розумної, мають свій визначальний, фундаментальний простір [Базалук, 2005]. У наступних роботах на більш якісному дослідницькому матеріалі ми цю думку постійно розвивали [Базалук, 2010; Базалук, 2011; Базалук, 2012; Базалук, Владленова 2013]. Визначальним простором косної матерії є простір космічного вакууму, живої матерії - молекулярно-генетичний простір, розумної матерії - простір психіки, утворений гармонійною, взаємозалежною і взаємодоповнюючою активністю нейронних ансамблів підсвідомості і свідомості. У монографії «Космічні подорожі - мандрівна психіка» на основі відомого сучасній науці дослідницького матеріалу, ми спробували представити основні етапи еволюції психіки, як визначального простору розумної матерії Землі [Базалук, 2012].

Таким чином, розглядаючи предмет космічної освіти, ми не ведемо мову про людину, яка являє собою частково живу матерію (клітини та клітинні організації), частково біорозумну матерію (багатоклітинний організм, регульований центральною нервовою системою), частково розумну матерію (сукупна діяльність нейронних ансамблів підсвідомості і свідомості, що забезпечує прояви високорозвиненої психіки). Ми концентруємо свою увагу виключно на дослідженні психіки та особливостях її проявів, а також псіпростору і його матеріально-віртуальних або віртуальних проявах. Зазначимо, що в реальному тривалому космічному польоті значимість тіла і його функціональних особливостей значно зменшується, а особливості формування, розвитку та взаємодії психіки з зовнішнім матеріальним середовищем виходять на перший план і стають домінантними. Відповідно, об'єктом космічної освіти виступає розумна матерія, як цілісне об'єднання психік матеріального об'єкта (незалежно: планети або космічного корабля).

Мета космічної освіти - формування планетарно-космічної особистості. У курсі лекцій «Філософія освіти в світлі нової космологічної концепції» ми дали визначення і розглянули основні характеристики планетарно-космічної особистості [Базалук, 2010, с.33-38]. Повторимо тільки

основне: планетарно-космічна особистість - це гармонія розуму, душі і тіла, яка спрямована на реалізацію внутрішніх творчих потенціалів психіки задля еволюції розумної матерії в масштабах Землі та космосу. Від сучасної особистості планетарно-космічну особистість відрізняють такі основні характеристики:

1. Знання свого минулого, причому не тільки історичного, пов'язаного з розвитком суспільства, або геологічного, пов'язаного з еволюцією Землі, а космічного, що розглядає етапи формування та розвитку структури Світобудови, багато мільярдне послідовне розгортання систем косної, живої, розумної і можливо інших, ще не відомих людству станів матерії. Тільки такий, масштабний, *космологічний* підхід до минулого цивілізації в змозі розкрити перед людиною істинний сенс її існування, відповісти на складні філософські питання: «про місце людини в матеріальному світі», «про призначення людства», «сенс людського життя» і т.інш.

2. Масштаб мислення. Планетарно-космічна особистість вмє мислити тактично і стратегічно, планетарними і космічними масштабами, організовувати взаємодію процесів у межах локального матеріального об'єкта і космосу. Масштаб мислення - це не тільки обсяг інформації, але і її якість. Це аналіз минулого, сьогодення і прогнозування майбутнього, це постійна екстраполяція від подробиць до цілого і ретроспекція від цілого до частин; це розуміння важливості складових цілого і одночасно визнання самодостатності цілого, очевидного факту, що не завжди функціонування складових частин відповідає функціонуванню цілого (системи).

3. Якість використовуваної інформації. Планетарно-космічна особистість звільниться від «шумів»: низькоякісної інформації та інформації що впливає виключно на підсвідомість. Пріоритетною інформацією стане науково-філософська аргументація, що розширює світоглядні горизонти, що сприяє професійному зростанню, розкриває можливості космосу і діяльності розумної матерії в планетарному і космічному масштабі.

4. Послідовність діяльності. У космології існує фундаментальний принцип «матрьошки», який з фізико-математичної точки зору обґрунтовує, що кожна подія (процес, явище) яка відбувається в масштабах планети або космосу, з одного боку, заснована на попередній події, з іншого боку, містить в собі початок наступної дії. У цьому і полягає зміст наступності: знання минулого розкривають розуміння сьогодення і одночасно, дозволяють прогнозувати майбутнє. Для кожного покоління важливо зберігати цю наступність, тому що вона дає найбільш повне розуміння планетарної і космічної еволюції, дозволяє більш ефективно організовувати свою присутність в масштабах матеріального об'єкта і космосу.

5. Цілеспрямованість діяльності. Для того щоб будь-яка діяльність була послідовна і прогнозована, потрібно з самих перших етапів процесу утворення розкрити і зміцнити в дітях їх призначення - розуміння того, якому виду діяльності вони присвятять своє подальше життя і яких результатів на цьому терені вони в змозі досягти. Цілеспрямована діяльність, це насамперед

перевага глобальної мети - мети всього життя. Лише чітке розуміння глобальної мети дозволить правильно окреслити, встановити і досягти певної безлічі локальних цілей. Послідовне втілення локальних цілей забезпечує досягнення глобальної мети, а також повноцінну самореалізацію психіки в онтогенезі. Глобальна мета діяльності - це орієнтир і постійний стимулятор творчої самореалізації психіки, локальні цілі - це мобільне «проходження» життя в напрямку орієнтира.

6. Домінування свідомої діяльності. Ретроспективний аналіз розвитку психіки показує, що її еволюція здійснюється в напрямку від переважання активності нейронного ансамблю підсвідомості до домінування свідомості, від переважної підсвідомої діяльності (чуттєво-емоційної) до свідомої [Базалук, 2012].

7. Форма продуктів праці (творчої самореалізації). Планетарно-космічна особистість від втілення внутрішніх творчих потенціалів в матеріальних формах перейде до втілення активності психіки в матеріально-віртуальних, а згодом - виключно у віртуальних формах. Психіка планетарно-космічної особистості перейде від опосередкованих проявів через штучні засоби праці (тіло, техносфера і т.інш.) до безпосереднього - ІТ-технології, віртуальний світ і т.інш.

8. Простір самореалізації (сфери діяльності). Планетарно-космічна особистість значно розширить простір самореалізації психіки, вийде за межі Землі і стане реалізовувати себе на навколоземному космічному просторі, на планетах Сонячної системи, в космічних подорожах всередині галактики, в міжгалактичних подорожах. Зміняться сфери діяльності, технології, цінності, горизонти світосприйняття.

Виходячи з поставленої мети, сформулюємо завдання космічної освіти:

- Сприяти самоідентифікації планетарно-космічної особистості: осмислення кожною еволюціонуючою психікою свого призначення і значущості для розвитку цивілізації;

- Стимулювати і спрямовувати реалізацію творчих потенціалів кожною психікою задля якісного розвитку системи розумної матерії в масштабах окремого матеріального об'єкта (природного або штучного) і космосу;

- Створити і безперервно вдосконалювати ідеальний образ людини майбутнього, характеристики якого гарантовано забезпечать якість і ефективність розгортання системи розумної матерії в масштабах матеріального об'єкта і космосу;

- Розвивати (виховувати, навчати і утворювати) нові покоління психік в напрямку ідеального образу людини майбутнього, постійно удосконалюючи як сам ідеальний образ, так і нові покоління психік;

- Організувати і постійно підтримувати конкуренцію в середовищі психік які розвиваються (всередині псіпростору). Конкуренція - це двигун прогресу в будь-якому стані матерії. Космічна освіта повинна забезпечити рівні можливості для творчої самореалізації психік, при цьому, більш досконалі психіки, чия діяльність найбільш ефективна і корисна для

цивілізації, повинна обов'язково виділятися і заохочуватися. Вся структура Світобудови - це конкуренція і можливість існувати і розвиватися тільки для найсильніших і найбільш пристосованих (і відповідно, більш досконалих) організацій;

- Розробити і втілити систему заохочення для кращих і гідних психік. При цьому необхідно відійти від втрачаючих свою актуальність матеріальних стимулів до матеріально-віртуальних або віртуальних форм заохочення. Найкраще заохочення для психіки - це її авторитет і визнання значущості її творчості для псіпростору;

- Забезпечити кожній психіці рівні можливості для реалізації внутрішніх творчих потенціалів і їх безперервного розвитку в умовах жорсткої конкуренції. Правила існування повинні бути писані для всіх, без винятків. Перемагати (виділятися) повинна дійсно досконала і найбільш ефективна в плані самореалізації психіка;

- Забезпечити перехід від самореалізації психіки в матеріальних формах (матеріальних продуктах праці) до матеріально-віртуальних і віртуальних форм;

- Послідовно розширювати знання про планетарну і космічну еволюцію, про структуру Всесвіту, про місце розумною матерії та інших станів матерії в масштабах космосу, для найбільш повного і якісного самовираження психіки в повсякденному існуванні;

- Сприяти якісному переходу розумною матерії Землі з планетарного стану в стан космічної сили;

- Забезпечити розселення і розмноження розумної матерії Землі в масштабах Сонячної системи з перспективою виходу на галактичні і міжгалактичні простори;

- Створити умови для формування більш досконалої психіки - мандрівної психіки: психіки народженої і сформованої в умовах штучного матеріального об'єкта, який подорожує в космічному просторі.

Розглянемо **методи космічної освіти**, що необхідні для виконання поставлених завдань. Методи космічної освіти - це процес взаємодії авторитетної, високорозвиненої психіки з психіками які тільки формуються, знаходять своє «Я». В результаті цієї взаємодії розкривається спадкова схильність молодих психік до певної творчої самореалізації, здобуваються компетенції для більш ефективного та повного втілення внутрішніх творчих потенціалів задля розвитку розумною матерії в масштабах Землі та космосу.

За сформованою в педагогіці традицією методи космічної освіти розділимо на три групи:

- Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. Словесні, наочні, практичні (за джерелом викладу навчального матеріалу).
2. Репродуктивні пояснювально-ілюстративні, пошукові, дослідницькі, проблемні та інші (за характером навчально-пізнавальної діяльності).
3. Індуктивні і дедуктивні (за логікою викладу й сприйняття навчального матеріалу);

- Методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: усні, письмові перевірки і самоперевірки результативності оволодіння необхідними для високопрофесійної діяльності компетенціями;

- Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності: певні заохочення в формуванні мотивації, почуття відповідальності, зобов'язань, інтересів в оволодінні знаннями, вміннями та навичками.

Слід врахувати, що космічна освіта - це, головним чином, індивідуальна робота психіки в штучно створеному освітньому середовищі, що здійснюється в специфічних умовах космічного корабля або космічної станції. Космічна освіта передбачає як методи нав'язування необхідної базової інформації (на ранніх етапах онтогенезу психіки), так і методи самостійної роботи психіки з інформаційним середовищем з метою розширення внутрішньої інформаційної бази (знань про зовнішнє матеріальне середовище), і відповідно, підвищення ймовірності прийняття більш якісних та ефективних рішень.

Таким чином, космічна освіта не тільки вдосконалює уявлення еволюціонуючої психіки про космос, а й покликана сформувати планетарно-космічну особистість, яка у своїй переважно свідомій діяльності перетворює псіпростір Землі і його структуру з планетарної сили в космічну силу. Ця спрямована і осмислена діяльність дозволить розумній матері Землі з часом активною складовою увійти в структуру розумною матері галактики і здійснювати масштабну космічну діяльність, для якої в принципі, розумна матерія і призначена.

Список використаних джерел

1. Базалук О. А. Мироздание: живая и разумная материя (историко-философский и естественнонаучный анализ в свете новой космологической концепции): Монография. / Олег Базалук. – Днепропетровск: Пороги, 2005. – 412 с.
2. Базалук О.А. Философия образования в свете новой космологической концепции. Учебник / Олег Базалук. – К.: Кондор, 2010. – 458 с. (февраль 2010 г.)
3. Базалук О.А. Сумасшедшая: первооснова жизни и смерти. / Олег Базалук. – К.: Кондор, 2011. – 346 с.
4. Базалук О.А. Космические путешествия – путешествующая психика: курс лекций. / Олег Базалук. – К.: КНТ, 2012. – 424 с.
5. Базалук О.А., Владленова И.В. Философские проблемы космологии: монография / Олег Базалук, Илиана Владленова – Х.: НТУ «ХПИ», 2013. – 190 с.
6. Вентцель К.Н. Свободное воспитание: сборник избранных трудов. / Сост.Л.Д. Филоненко. - М.: АПО, 1993. – 364 с.
7. Даль Владимир Толковый словарь в 4-х т. / Даль Владимир - М.: «Русский язык», 1989. - Т.2. - 779 с.
8. Идеи космизма в педагогике и современном образовании: Материалы науч.-пед. конф., Екатеринбург, 5–6 дек. 2003 г. / Отв. ред. Б. В. Емельянов, О. А. Уроженко. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2004. – 128 с.
9. Образование как планетарное явление: Монография / Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Мурза, Ф.В.Лазарев, В.М.Таланов и др. – Донецк: ДонНТУ, Технопарк ДонНТУ УНИТЕХ, 2011. – 270 с.
10. Пушкина И.М. Генезис идей К.Н.Вентцеля как основоположника космической педагогики: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата

педагогических наук / Ирина Михайловна Пушкина – М.: Московский психолого-социальный институт, 2007. – 26 с.

REFERENCES

1. Bazaluk O.A. Universe: lively and intelligent substance (historical-philosophical and natural science analysis in light of the new cosmological concepts): Monograph. / Oleg Bazaluk. - Dnepropetrovsk: Thresholds, 2005. - 412 p.
2. Bazaluk O.A. Philosophy of Education in the light of the new cosmological concept. Textbook / Oleg Bazaluk. - К .: Condor, 2010. - 458 p. (February 2010)
3. Bazaluk O.A. Crazy: the fundamental principle of life and death. / Oleg Bazaluk. - К .: Condor, 2011. - 346 p.
4. Bazaluk O.A. Space Travel - Travel psyche: a course of lectures. / Oleg Bazaluk. - К .: CST, 2012. - 424 p.
5. Bazaluk O.A, Vladlenova I.V. Philosophical problems of cosmology: monograph / Oleg Bazaluk, Iliana Vladlenova - H .: NTU "KhPI", 2013. - 190 p.
6. K. Wentzel. Free education: a collection of selected works. /Compiler L.D. Filonenko. - М .: АРО, 1993. - 364 p.
7. Dahl V. Explanatory Dictionary in 4 Vols. / Vladimir Dahl - М .: "Russian language", 1989. - V.2. - 779.
8. Cosmism ideas in pedagogy and modern education: Proceedings of Scientific-ped. Conf., Moscow, 5-6 December. 2003 / edited by B.V. Emelyanov, OA Urozhenko. - Ekaterinburg: Publishing House of the Urals. University Press, 2004. - 128 p.
9. Education as a planetary phenomenon: Monograph / L.A.Alekseeva, R.A.Dodonov, D.E.Murza, F.V.Lazarev, V. M.Talanov . - Donetsk: Donetsk National Technical University, Donetsk National Technical University Technopark Unitech, 2011. - 270 p.
10. Pushkina I. The genesis of ideas K.N.Venttselya as the founder of Space pedagogy: the thesis abstract on scientific degree of candidate of pedagogical sciences / Irina Pushkina - М : Moscow Psychological and Social Institute, 2007. - 26 p.

BAZALUK O. A , is a Doctor of Philosophy, Professor, Honored Worker of Education of Ukraine, professor of philosophy , Pereyaslav-Khmelnitsky State Pedagogical university of G. Scovoroda

(Pereyaslav-Khmelnitsky, Ukraine) bazaluk@ukr.net

SPACE EDUCATION: THE FORMATION OF PLANETARY-COSMIC PERSONALITY.

It has been considered the main stages of space pedagogics. On the basis of modern breakthrough in neuroscience, psychology, cosmology and philosophy the author gives arguments for the relevance of space education and its prospects in the world's educational systems. Exploring the human psyche on the scale of the Earth and the space, the stages of its evolution in the structure of the Universe, the author is founding more advanced scientific and philosophical basis for space education. It has been defined: subject, object, goals, objectives and methods of space education. The subject of space education is a holistic process of formation and development as individual psyche so the psyche in the wholw - psyspace.

The object of space education is permanent perfection of intelligent substance of the Earth. It has been determined the purpose of space education - formation of planetary-cosmic personality. According to the the author planetary-cosmic personality is a harmony of mind, body and soul aimed at realizing of the internal creative potential of the psyche for the benefit of the evolution of reasonable substance on the scale of the Earth and the space. Characteristics of planetary- cosmic personality are constantly improved and serve as a model (ideal) of the space pedagogics , as the image of a human being in the future. Space pedagogics by using the full potential and the art of education and upbringing, serves for implementation of in the new

generations psychic the main characteristics of the image of a human being of the future and form planetary-cosmic personality which is effectively self-implementing for the benefit of permanent development of intelligent substance.

Key words: space education, space pedagogics, psyche, planetary-cosmic personality, the image of a human being of the future, intelligent substance, psyspace.